

tenceniveau uddannelsesmæssigt stå stærkere end en arbejdsstyrke med færre veluddannede. Det bør dog også tages i betragtning, at der uanset et lands generelle uddannelsesniveau altid vil opstå en vis arbejdsdeling mellem områder med erhverv, som kræver et forholdsvis højt uddannelsesniveau og områder med mindre krav til uddannelsen, men eventuelt med færdigheder, som i højere grad er erhvervet på jobbet og ikke direkte kan aflæses af de formelle uddannelsesmæssige kompetencer.

For det fjerde er mulighederne for pendling af rent geografiske årsager stærkt varierende mellem typer af landdistrikter. Pendlingsmulighederne afhænger både af landdistriktets geografiske beliggenhed, infrastrukturen og de økonomiske vilkår for transporten. Bynære landdistrikter med gode pendlingsmuligheder har således, jf. også ovenfor, de bedste muligheder for eventuelt alene at satse på at være et bosætningssted.

Endelig er der for det femte et regionalt element i et landdistrikts udvikling. Dette kan være forklaringen på, at det i analysen af problemstillingen vedrørende vækstforklaringer mellem typer af landdistrikter har vist sig vanskeligt at identificere forklaringer på kommuneniveau. Nutidens arbejdsmarked og erhvervsstruktur er således i høj grad regionalt defineret og påvirket af de regionale rammebetingelser.

På trods af de nævnte forklaringsbidrag til forskelle i vækstforløb bør det dog ikke overses, at helt lokale forhold og omstændigheder vil kunne spille en afgørende rolle for den befolkningsmæssige og beskæftigelsesmæssige udvikling i det konkrete landdistrikt.

Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikter er således på opdrag af Indenrigs- og Sundhedsministeriet netop nu ved at undersøge, hvorfor nogle lokalsamfund klarer sig bedre end andre til trods for ens rammebetingelser. Undersøgelsen er beskrevet i bilag 3.2. (Ikke optrykt her).

De foreløbige resultater fra undersøgelsen viser, at der mellem de undersøgte lokalsamfund er meget forskellige opfattelser af, hvad der skal fokuseres på i en udviklingsproces, og hvordan de lokale ressourcer bør udnyttes. Der, hvor udviklingen går trægt og tilgængeligheden er vanskelig, kan der være større opmærksomhed om de helt basale forudsætninger for udvikling i et lokalsamfund, ikke mindst erhvervenes udvikling. Hvis den basale udvikling derimod allerede er til stede, kan dagsordenen ændre sig til i

højere grad at vedrøre mere bløde faktorer eller også, hvad man kunne kalde muligheder for at fastholde det som er i gang, sikring af fortsat sammenhold, kultur o.l.

Lokal landdistriktsudvikling handler derfor i høj grad også om, hvorledes lokale stedbundne ressourcer og vilkår rent faktisk udnyttes eller bruges på nye måder. Lokalt sammenhold, niche muligheder og evne til at opfatte mulighederne er – uanset den tiltagende globale udvikling og konkurrence – af stor betydning.

3. UDFORDRINGER FOR DANSKE LANDDISTRIKTER

På baggrund af såvel den nationale udvikling som internationale strømninger kan der identificeres forskellige udfordringer og muligheder for landdistrikterne i Danmark. De beskrives nærmere i det følgende.

3.1 Udfordringer vedrørende erhvervsstrukturen

Den samlede erhvervsstruktur udsætter landdistrikterne for flere udfordringer. Selv om serviceerhvervene, og herunder ikke mindst den offentlige sektor, er blevet stadig vigtigere i beskæftigelsesammenhæng, er landdistrikternes erhvervsstruktur stadig også præget af de primære erhverv, industri- og fremstillingserhvervene.

Den internationale konkurrence og globaliseringen er ikke mindst følelig i en række af de erhverv, som har særlig betydning for landdistrikterne. Samtidig er der i et vist omfang sket en specialisering i visse produktioner i de erhvervs mæssige regioner, som landdistrikterne er en del af, såkaldte erhvervsklynger, hvad enten det måtte være tekstilvirksomhed, møbelfabrikation, vindmølleproduktion o.l.

Regionerne har herved forsøgt at udnytte særlige gunstige konkurrencepositioner inden for disse erhverv. Det giver på den ene side nye vækstmuligheder, men kan også indebære en risiko for, at regionen og landdistrikterne i regionen er mere udsat ved ændringer i efterspørgsel, omlokalisering af produktionssteder eller ændret konkurrencepres fra eksempelvis udlandet. Landdistrikter, som har en overvægt af små og mellemstore virksomheder, besidder dog ofte en betydelig omstillingsevne, som må udnyttes som en konkurrencemæssig fordel ved ændringer i afsætningsmulighederne.